

Pantokraator. Marge Nelgi nägemus.

Pantokraator – rokilapsed suureks ei kasva

NARRI VILE JA TEISED LAHEDAD LAULUD: Toimetust otsustas, et selle kuu persoon on viiest inimesest koosnev "isik", ühendus või bänd, nimetage kuidas tahate. Nimelt – 44 aastat tagasi alustas Tartus lastebänd **Pantokraator**, mis on vahelduvat tempot kasutades tänaseni toimetanud ja pole enam mingi lastebänd. Äsja ilmus grupilt uus ja väga vinge plaat "Deja vu", mis annab põhiasjalikult märku tõsiasjast, et mineviku idiootsusi unustada ei tohi. Muidu need korduvad. See plaat tuleb meelde arenguid, mis juhtusid enne eelmist suurt sõda ning tõmbab neist aegadest raketiga tänasesse. **Juku-Kalle Raid** pani kokku mosaiigi Pantokraatorist. Koos panto asutaja **Erik Sakkovi**, **Peeter Volkonski**, **Artemi Troitski** ning **Ivo Linna** abiga.

Pantokraatori eelkäijaks võib pidada 1981. aastal kogunenud Tartu VII Keskkooli kaheksandike punkansamblit "Propaan". Klassivennad **Erik Sakkov** ja **Riho Kuk** tahtsid kangesti bändi teha. Bändi tegemine oli sel ajal Väga Popp Tegevus. Linna peal kitarrikohvriga jalutav inimene oli eriline ja eriline tahab ju olla igaüks.

1. Paralleelklassis õppiv **Priit Karm** kutsuti kampa sellepärast, et tal oli kodus laste trummidest ja pioneeritrummist meisterdatud ilma basstrummita trummikomplekt, mille krooniks oli fotostatiivist ümber ehitatud ja saepuruplaadist pedaaliga varustatud ainulaadne *hi-hat*. Lastetrummist trummi tegemiseks on vaja paksu kartongi, veel ühte fotostatiivi ja paari polti, aga basstrummi ei olnud Priidul sellepärast, et basstrummi ei olnud mitte millestki ehitada – kaalumise all olid küll igasugused tünnid ja pesukauss, ent esiteks ei osanud keegi tünnile trumminahka peale tõmmata ja teiseks polnud basstrummi pedaali kusaigilt võtta.

Priidul oli ka väliseestlaste plaate ja keelatud raamatuid ning luuehuviline Priit tegi kooli raadios huvitavaid luule- ja UFO-saateid.

2. Priidul oli noorem vend **Mait**. Mait oli siis viienda klassi poiss, alles 11 aastane klutt, kelle juunior-mõõtu naturaalkitarre olid vennad ühiste jõududega üheksarubla helipea külge krutitud.

Lärmati Riho kodus, garaažipealses ruumis. Esimestest proovidest alates ei tehtud katsetki võraste lugudega loorberid lõigata, ikka ise oli vaja teha. Nii käis proovides tõsine komponeerimine ja "keevitamine", ent lood kippusid igas proovis erinevalt kõlama. Tõsi ta on, selleks et lugu ka järgmisel korral samamoodi kõlaks, on tark pildid samasse häälede panna, aga see ei olnud jõukohane ülesanne.

Rihol oli ka Päriskitar, tõsi küll, Vene oma ja vilets, aga ikkagi Päriskitar. Suurimaks selleaegseks muusikaliseks uuenduseks võib pidada bassi puudumist – bass maksis Tartu Kaubamajas terve varanduse. Üleüldse tundus see bass siis kuidagi ülearuse instrumendina, ehkki tehti korduvaid tulutuid katseid Riho kitarril madalamaks häälestad.

3. Eriliste pingutuste hulka tuleb arvata naturaalkitarri kaela, männiplangu, ehituskruvide ja tavalise ehituspahtli abil kitarr ehitamine. Plangust kitarr saagimisel abistas Erikut vanaisa, kes ka aastaid hiljem aegajalt päris, et "Mis sellest peldikukaanest saanud on?"

Kui õpiti lugu "Ma tulen taevast ülevalt" ja Eriku isa seda kuulis, pidas ta poisile pika loengu sellest, millega tohib nalja teha ja millega ei tohi mitte. Poisi meelest aga ei olnud see mingi nali, vaid hoopis omaloodud muusika! Kooliraadio "Nääri-shows" mängiti lood tervele koolile ette ka. Mingit jama sellest ei tulnud, sest selleks, et suure lärmi sees sõnadest aru saada, tuli omada üliarenenud kuulmismeelt ning fantaasiat.

4. Kaubamaja sotsialismiaegne muusikariistade valik saigi määravaks. Iga mees ostis sealt just sellise pilli, mida ta parasjagu osta jõudis või saada oli. Ja raha tuli enamasti lapsevanemate taskust. Priit teenis lisa peale kooli tuttavatele remonditööde tehes ja tema trummikomplekt täienes üha uute lastetrummidest ning fotovarustusest tehtud pottide-pannidega, Erik töötas aga suvel Kambja Sovhoosi poegimislaudas. Erik teenis 74 rubla – just

Artemi Troitski ja Volk, keskel Juku-Kalle.

niipalju maksis tolleaegne Vene Ime – ühehääline klahvpill *FAEMI*.

Poistel ei olnud mingeid vaidlusi selle üle, kes mängib kitarril või kes trumme, sest iga mees mängis lihtsalt seda mida tal oli. Nii-moodi saigi Priidust trummar, Maidust kitarrist ja Erikust klahvpillimängija, kuigi esialgu tundus talle et ta on multiinstrumentalist.

Bändi esimene periood jäi suhteliselt lühikeseks. Rihot hakkasid huvitama teised asjad ning bändi uueks prooviruumiks sai Priidu ja Maidu magamistuba. Rihot jääb aga meenutama punkversiooni laulust "Ma tulen taevast ülevalt, häid sõnuheid toon teile sealt..."

Kitarride häälestamine. Tartu VII Keskkool. Pitsu

1982. aastal tekkis idee pildid häälede panna ja kitarrimängu ABC ehk duurid ära õppida. Kuna esialgu paistis muusikalise kuulmise ja viisipidamise poolest silma ainult Tartu Poistekooris laulnud Erik, langes raske häälestamistöö tema õlgadele – abivahendiks jällegi Kaubamajast koos keeltekomplektiga soetatud häälestamisõpetus. Loomulikult ei tähendanud pillide häälestamine seda, et need häälede said.

X PEETER VOLKONSKI VÜRST

Einoh, mis ma siin ikka niiväga ütlen! Aga heaküll, ma ütlen siis. Ma ütlen, et minule see kraam meeldis. Ma Pantokraatori varasemate asjadega seda viimast plaati võrrelda ei oska, sest, kurat, see oli nii ammu!

Üks halb asi ikka meenub, et kui toimus Tartu musapäevade 30. aastapäeva tähistamine, esines Panto orkestriga. Sümfaga. Ja see vihastas hirmsasti, sest muidu oli ju vinge muusika, aga akustiline ja helitehniline jama tappis selle kõik ära.

Nüüd uuest plaadist. Ma pean ütleva, et eriti vingi oli Taavi Petersoni laul. Vaatan, siin muusikas on mõningad päriselt keerulised kohad ja, kurat, ta laulis välja, raisk!

Siis: enne kui plaadi peale panin, kartsin, et äkki on nüüd liiga proge. Aga ei olnud. Oli hea sulam, kõike leidis parasjagu, aga eks ta ikka sihuke progepoalne asi ole. Erinevalt paljudest progefännidest ei kannata ma näiteks kõrvaotsaski supergruppi Yes. Oi kuidas nad pingutavad. Pantokraator on märksa etem!

5. Duuridega oli asi veel hullem, Erik küll "tule-tas" duurid klaveril ise, kuid häälest ära kitarriga on ju duuri võtmine oluliselt raskendatud – kes ütleb, et sõrmed ikka just nii või teisiti tuleb panna?

Lõpuks joonistas Eriku onupoeg **Eero Vainikko** kitarrikeeli, krihve ja sõrmi tähistavate ringikeste ja duuridega paberi ning mehed tegid endale asja selgeks. Sellegipoolest tuli Erikul veel pikalt tegeleda kogu bändi pillide häälestamisega. Proovi alguses istus Erik pikalt oma *FAEMI* taga ja üritas meelt ära heites kõike hääde saada. Pinn-pinn. Pinn-pinn.

Kaherealise "*Elfa*" maki abil õnnestus ka mõned lindistused teha, näiteks "Une-laul" **Ott Arderi** tekstile, mis kõlas umbes nii: uu-ni-iii lan-geeb lau-gee-le-ee viib-su-uu-äää-raa kau-ge-lee-ee. Eriku sugulane **Indrek Mäidla** ansamblist Meedium seletas siis kannatlikult, et kui lugu on 4/4 taktimõõdus, siis ei tähenda see veel seda et igas taktis peab täpselt neli nooti olema. Sellest oli küll raske aru saada, aga poisid vähemalt proovisid.

6. Vendade Karmide ema, vanaema ja naabrite kannatus katkes peagi ja nii sai tänu Tartu VII Keskkooli muusikaala juhatajale ja Tartu Poistekoori dirigendile **Uno Ugale** bänd õiguse koolis harjutada. Enne õpetaja palge ette astumist vaieldi tulisel, kuidas oleks parem ja õigem oma muusikalisi taotlusi ja tõiseid eesmärke selgitada. Otsustati, et ilmselt oleks tark, kui muusika kõneleks iseenda eest ja kaasa võeti värske lindistus nimega "Oopus".

Teos oli kindlasti oma nime vääri-line, sest algas kahekümneminutilise plok-föödisolooga Eriku esituses. Õnneks aga Uno Uiga seda muusikalist suursaavutust kuulama ei hakanud, vaid oli pikemata nõus poisse aitama. Erik ja Priit oleks tahtnud õpetajale suurest tänutundest kaela langeda!

Uno Uiga muretses restoranist "Kaunas" ka mõned pildid – Lätis valmistatud elektrioleli "*Perle*", väsinud trummikomplekti ja sajavatise võimenduse nimega "*Spektr*".

Kooli raadiosõlme võiti oli juba niigi Priidu ja Eriku valduses, nüüd aga oli võimalik peale tunde mõnes klassiruumis või aulas piiramatult tegutseda. Poiste anti isegi kooli väliskuse võtmed, et valvurionu ei peaks ennast sisse-välja saalivate rocklaste pärast asjatult vaevama.

Nüüd sai proovitegemisega kohe peale tunde algust teha, bänd tassis oma varandust seljas ühest kooli otsast teise ja harjutas tihti hiliste õhtutundideni.

7. Aivo Zimmer soovitas ansamblile uue liikme. Proosalise juhuse läbi liitus seltskonnaga **Aivar Otsing** – lihtsalt elas Tartus üks selline I Keskkooli poiss, kellel oli kodus juhuslikult *Musima* basskitarr, kelle hüüdnimi oli "Pitsu" ja kellel ei olnud bänditegemise vastu midagi. Pitsu olevat ta sellepärast, et ta olla koolinäidendis koera ehk pitsut mänginud. Vajalik oli ta seetõttu, et tal oli basskitarr.

Priit ja Erik käisid Aivarit kodus "värbam" ja Aivarist sai bändi bassimees. Pitsu ei saanud kohe proovi tulla, sest pidi isa ootama, kes omakorda pidi Pitsule pükstid tooma. Ei tea, kas nad käisid mõlemad samade pükstega või milles asi, igatahes uksele tuli Pitsu hiigelsuurtes lillelistes aluspükstes.

Ise selgitab Pitsu neid lillelisi pükse sooviga "natuke punki teha", aga linnapükste puudumist eitab ta kategooriliselt – ta lihtsalt ei viitsinud mingite suvaliste ukse taha ilmunud kuttidega kohe kaasa minna.

8. Vot selline tüüp on Pitsu. Ühel päeval ilmus ta välja ja hakkas bassi "tõmbama" – Pitsu nimetas pilli mängimist pilli tõmbamiseks. Bändi kõla paranes tuntavalt ja täiesti ootamatult selgus, et basskitarr ei olegi nii eba-vajalik instrument.

Nüüd sai rütmigrupp harjutama hakata. See oli natuke komplitseeritud ülesanne tänu Priidu omanäolisele trummimängule. Nimelt ei suutnud Priit kuidagi niimoodi mängida, et parem käsi teeb neli lööki taktis ja samal ajal vasak käsi ja parem jalg ainult ühe löögi taktis. Kui Priit juba mängima kukkus, tuli vasaku käe lööke *hi-hat*il sama palju kui parema jala lööke basstrummil. Vasaku käe ja soolotrummiga sai ta hakkama, aga töö parema käe ja jalaga meenutas pigem kangela-stegu, kui trummimängu. Aivar oli talle vääri-line partner – otse loomulikult polnud tal basskitarril mängimisest õrna aimugi.

Kahela virtuoosile sekundeerisid Mait ja Erik – üks oli liiga pisike ja teine ei olnud kunagi klaveritunnis käinud ning nuputas ise, mida nende klahvidega pihta hakata. Eri-list peavalu valmistasid loomulikult mustad klahvid ja Erikule tundus pidevalt, et äkki oleks ikka targem teiste instrumentidega tegeleda. ✕

Imepillid kasvavad me õuel!

Üsna ime on vaadata, kuda vanker nagu nõiduse väega ise tulist edasi sõidab, ilma et midagi edasijajat hobust või muud veolooma näha on. (1891. aasta Rahva Lõbu leht kirjeldab, kuidas reporter esimest korda autot nägi)

Erik Sakkovi meenutused mõnestki imepillist, küll isetehtust, küll tankitehas toodetust. Suur osa kunagistes imepillidest puhkavad teenitult praegu ansambli Pantokraator muuseumis, mis asub Eriku hoovimajas.

1. Peldikukaas

“Noh, mis sellest peldikukaanest saanud on?”, küsis Papa (supervanaisa Mõisakülast) ka aastaid hiljem.

Päris alguses tundus mulle, et ma võiksin vabalt bassimees olla, sest bändis ei olnud bassimeest. Bassimeest polnud seetõttu, et kellelgi ei olnud bassi.

Noh, kui lapsel pole bassi, siis aitab vana-isa! Papa lasi kuskil kokku liimida mõned männiplangud ja koos me kuuris meisterdasime – peitel, saag, raspel, liivapaber ja nii edasi – sellest pidi saama Rickenbackeri koopia! Kaela sain ühe 32-rublase akustilise kitarriga pealt ja sellesama vene ime pealt õnnestus maha tõsta ka helipead (seda juhtikki ei ole muidugi ei ilus ega õiglase heli- peaks kutsuda, aga muid variante polnud).

Kui ma pilli kokku panin, siis nägi see päris šeff välja – Annelinna rõdul oli kulunud õige mitu purki nitrovärvi ja pill küütes tumesinelt... aga oli üks nüanss... nimelt selle peale ma ei tulnud, et kitarril peaks ikka jääma kindel ja täpne vahemaa sillast sadulani... ja seda pilli polnud võimalik häälestad.

Ega's midagi, uuesti pill lahti ja alakaelapikendus! Seekord mõtsin ilusasti ära, kui kaugel miski asi olema peab ja kaela pikendamiseks kasutasin vineeri, naelu, pikka kruvi, ehituspahtlit, EPO liimi ja ei tea midagi kõike veel. Selle ümberehitamise käigus jõudsin ma kitarril ümber lõigata Gibson SG-kujuliseks. Lootusetu üritus jäigi pooleli ja “pill” kuulub täna Pantokraatori muuseumi kõige rariteetsemate museaalide hulka.

2. Faemi

Selle pilli saamiseks töötasin terve suve Kambja sovhoosi poegimislaudas akušöör-ämmaemandana. Minu tööülesandeks oli vasikas ära oodata, emme nina alla lükata ja vastsündinule väärikas nimi leiutada. Oo kui rikka mehena ma end tundsin, kui sügisel higi ja vaevaga teenitud 74 rubla poes leti peale ladusin!

Viisin pilli koju, näppisin natuke ja alustasin tuunimist – kest lahti, valjuhääldi välja ja kõik pilli sisemuses olevad potensioomeetrid (inimkeeli: keeratav nupp ehk vidin) pilli seest välja, valjuhääldi asemele

– nii sai täiesti mõttetut monofoonilist heli (olgem ausad – ininat) juba natuke “modifitseerida” ehk moonutada ja muuta. Kui aga lisada ei tea kust laenatud vene kitarrifekt nimega “Avto-Vau”, sai toota päris erilisi hääli! Ei olnud see teab mis muusikariist, aga sound läks tublisti paremaks, kui maalisin pilli tagaküljele ilusad tähed “m, o, o, ja g” ... sest unistada ei keela ju keegi. Kui teised koolipoisid käisid linna peal ringi suusamütsidega, mille küljele oli kirjutatud “KARHU”, siis minu suusamütsi peale tikkis emme maagilise sõna “moog”.

3. Ühendus

Selle 1982. aasta koduse pildi peal on meile juba tuttav “moog”, aga esiplaanil on Toot-miskoondise “Ühendus” kitarr.

Kui Venemaal toodeti pille kümnetuhandestes partiides, siis Eestis tehti neid “Ühenduse” kitarre kokku ehk sadakond. Tegemist on väga rariteetse pilliga, aga loomulikult ei seganud see mind ka seda pilli ümber ehitamast. Esmalt võtsin maha originaalhelipea ja tõstsin meile juba tuttava “peldikukaane” pealt ringi sinna paigaldatud helipead. Ja kuna see ei andnud

loodetud tulemust, siis leidsin, et pilli kõla saab kindlasti parandada selle välimust tuunides. Asusin tarmukalt spooni maha kiskuma... saades äkitselt aru, et see polegi spoonikiht, vaid vineer... ja nüüd olin ma hädas. Kitarril välimust taastada polnud võimalik ja niimoodi ma sellise retsitud pilliga esinesingi.

Praegu Pantokraatori muuseumis olevat pilli ei julge ma sõrmeotsagagi puutuda, ümber ehitamisest rääkimata. See on väga vana ja väga väärt kitarr.

4. Tornadocaster

Isa ostis mulle ilusa punase kõlakastiga Jolana Tornado kitarr, aga kuna ilus punane kõlakast sobib ainult jazzmeestele, siis leidsin, et pill tuleb ümber ehitada! “Peldiku-kaane” ehitamisega omandatud kogemustest oli kõvasti kasu – jälle käis Annelinna rõdu peal kõva saagimine ja raspeldamine.

Sellega asi ei piirdunud. Õigel kitarril peab olema kitarrikohver – nüüd tuleb vineeri leotada, sest ainult leotamise abil on võimalik vineeririba kitarr kujuliseks painutada (kui vineeri liim pärast painutamist jälle ära kuivab, siis vineer hoiab kuju). Vineeri leotamise ajal meie pere Annelinna korteris pesta ei saanud – “vabandame, laps leotab vannis oma vineeri”.

veel leiutamata ja õigeid Fenderi jooniseid polnud saada, tuletasin pilli kuju mustvalgete Lääne bändipiltide pealt ise nii kuidas oskasin.

Insenerile selgitati, et äkki tead sellist pilli nagu Havai kitarr? Seda saab mängida sujuvalt, nii et helikõrgus tõuseb ja langeb ja kui pulgaga sudida, saab teha vibratot. Sellest jutust sai insener lõpuks aru ja mõtes välja nupu “Gavai”. See on selline roosa tulukesega nupp, mille peal sõrme liigutades teeb pill “pao-ao-ao”.

6. Kas katkine pillikeel saab ise ära paraneda?

Sellel pillil tegi Jaan Sööt kulsula Panto loo “Tule tagasi, helmemänd”.

Jaanile tundus mingil hetkel, et ta võiks olla soolokitarrist! Selleks, et Jaanile õige kitarr hankida, sõitsime rongiga Moskvasse, endal raha aluspüsktes. Kustkohast Sööt selle raha hankis, ei tea, aga see oli kindlas kohas.

Loomulikult ei käinud ka Moskvast asjad niimoodi, et lähed poodi ja ostad kitarr! Ei, N-Liidu tsentraalne pillipood oli sama tühi nagu kõik teised N-Liidu poed, aga tsentraalse poe ees passisid ärikad ehk fartsud, ja nende fartsude käest tuli siis ettevaatlikult uurida: ehk keegi müüb elektrikitarr. Leiduski mees, kes võttis kohe takso ja viis kaks (hirmust ja õnnest) värisevat rockmuusikut kurikuulsasse Ljubertsõsse, kus toimus

salajane äritehing. Pillipood – takso – Ljubertsõ – pill – aluspüksid – raha – takso – rongijaam. Me jõudsime sama rongiga Eestisse tagasi! No ei olnud see päris Fender, see oli Ida-Saksa “Musima Lead Star”, aga see oli siiski peaaegu nagu päris.

Omaette ooper oli kitarrikeeltega – no ei ole poes kitarrikeeli, seetõttu tuleb keeli hoida! Enne lindistamist või kontserti võeti pillidel keeled maha ja emme supipotis keedeti neist sõrmede rasv ja mustus välja (mingi osa keelte kõlast taastus ka). Aga kui Jaanil näiteks õhtul kitarrikeel katki läks, siis käis ta hommikul igaks juhuks kohe pilli juures vaatamas... äkki on keel õösel maagiliselt ära paranenud? Tänapäeval on seda raske mõista... aga palun üritage. ✕

5. Tankitehase süntesaatorid

Kui tankitehase insener sai ülesandeks kopeerida läänes toodetud süntesaator, siis see ei valmistanud talle vähimatki raskust – luurajad töid skeemid ja pilli näidise ning insener kopeeris kõik üks-ühele. Aga huvitaval kombel ei saanud vene insener aru sellest, mida paganat need lääne lollpead selle pilli külge mingisuguse naljaka ratta panevad!

Omavahel öeldes on see ratas selleks, et väljendusrikkalt mängida, et oleks võimalik helikõrgust sujuvalt tõsta, langetada, vibratot lisada, aga inseneerias selline mõiste, nagu väljendusrikkus, puudub, ja nõukogude insener tegi järelduse, et ilmselt on ratas selleks, et pilli häälestad ja lisas pilli juhtpaneelile häälestusnupu.

Kujutage nüüd ette, kui muusik keset kontserti kogemata selle nupu vastu puutub ja pilli häälest ära ajab? Kuidas insenerile ka ei seletatud, et palun pane nüüd ikka see modulatsiooni nupp ka, muusikud tahavad mängida väljendusrikkalt, nad tahavad loole nüansse lisada, siis tulemust see ei toonud. Mis pagana nüansid?

Insenerile selgitati, et äkki tead sellist pilli nagu Havai kitarr? Seda saab mängida sujuvalt, nii et helikõrgus tõuseb ja langeb ja kui pulgaga sudida, saab teha vibratot. Sellest jutust sai insener lõpuks aru ja mõtes välja nupu “Gavai”. See on selline roosa tulukesega nupp, mille peal sõrme liigutades teeb pill “pao-ao-ao”.

Nendel vene pillidel polnud tegelikult väga häda midagi peale selle, et nad olid kohutavalt rasked, mürarikkad, jaburate lahendustega, kippusid häälest ära minema, olid ebastabiilsed ja pidevalt rikkis. Pilli kaant polnud mõtet kinni kruvida ja jootekolb oli igaks juhuks kogu aeg soojas – jootekolbi need pillid kartsid ja austasid.

✕ ARTEMI TROITSKI muusikakriitik, kirjanik ja ühiskonnategelane

Mina mäletan Pantokraatorit ikka üsna kaua, oma 40 aastat kindlasti. Ja tean ka seda, et neil on olnud mitmeid erinevaid “perioode”. Progerokiga on nad kogu aeg rinda pistnud, aga mäletan ka seda, kuidas neil on hard-rocki elemente sisse lõonud.

Uus album pani mind tõsiselt imestama, see erineb varasemast ikka päriselt ja korralikult. Ma ütleks, bänd on muutunud parimas mõttes eklektilisemaks, see tähendab, et nad mängivad omaloodud maastikul julgelt just seda, keda tahavad. Aga ta on muutunud ka haritumaks. Siin kuulen ma proget, enomusikat, isegi väheke jatsumõjutsi ning – jumal tänatud! – mitte ühtegi hetke hiphoppi.

Ning veel üks huvitav moment. Kui ma vaatan, et nimiloo “Deja vu” sõnad on kirjutatud 1938. aastal ning loen seda ümbristevad tõlkesõnad üle ja saan aru, kuidas nad moodustavad tausta või lineaarse joone, ütlen üsna veendunult, et plaad on mingis mõttes ka poliitiline statement.

Situatsioon maailmas on erakordselt silt, aga me mäletame samaseid aegu II maailmasõja eelõhtust ning minu meelest üritabki Panokraator seda kõike meelde tuletada ja tänasega siduda. Maailm räägib halbu uudiseid iga päev ning mingi eskapismiga pole täna midagi tea.

Mulle näib, et Pantokraatori taolist muusikat on õpetuseks ning äratuseks igati vaja. Ja hea, et see plaat nüüd olemas on.

✕ IVO LINNA miljonite lemmik

Ma alustaks sellest, et järgnev võib mõjuda pateetilise kiitmisena, aga ega ma ei saa ju rääkida midagi, mida ma ei arva. Nimelt ja kõigepealt. Kui see kõik oleks minu teha, annaks ma Pantokraatori plaadile “Deja vu” paugupealt aasta albumi tiitli. Juba praegu ning kohe. Ja sellel on palju põhjusi.

Muusikalistelt antud suurepärasest albumist kommenteerida on isegi kuidagi nõder, mistõttu alustame hoopis vormistamisest ja kujundamisest. See on üks kaunimaid plaate, mida olen viimastel aegadel üldse näinud, kujundus lööb pahviks. Ja ilmselgelt on kujundaja plaati vähemalt 10 korda läbi kuulanud, sest moodustustv tervik on kuradi adekvaatne.

Ma ise kuulasin samuti plaadi mitu korda läbi ning pean nentima, et lõvi-osa praegu netis ja pagan teab kus leviva ma-ei-tea-mille kõrval on Pantokraator justkui päris. Justkui täiesti tõeline. Justkui harvaesinevalt veenev.

Mulle tundub, et lemmiklauluna troonib praegu – vähemalt hetkel – “Inimsoo hämarus”, plaadi nimilugu, see räägib ära kogu plaadi loo. Justnimelt plaadi loo, sest tegu on kompositsioonilise tervikuga, mis sest, et kõik palad vabalt eraldi kuulata.

Panto kutsub ennast uuesti peale asetama. Meie skreenil laiuva “sulle-mulle” stiilis etteastete kõrval mõjub see lihtsalt kirgastavalt.

Praeguseks olen plaadi 3 korda läbi keedranud ja kohe homme läheb neljas kord, kui hakkkan autoga Muhu poole uhama. Mul on autos CD mängia, saan uuesti litaka, sest see teos paneb mõtlema. Vanainimest on raske üllatada, aga Pantokraator sai sellega hakkama. Kohe naeratus tuli näkku!